

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח' הי"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 050-4122172

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

גליון 675 מנחם אב תש"פ שנה י"ד

העלון מוקדש לעילוי נשמת מרת סרח בת רחמה קומה ע"ה ב"ה בתה הגב' זלבה גולן תחי'

בקרב ב"ה! שיעורי הרב ראובן גולן בהלכה ומוסר ופרשת השבוע לצפייה באתר הנודע "בינינו"

פרשת דברים

תלונה ותרעומת לא בבית ספרנו

ג. וכאמור לעיל פעמים שנרגנותו של האדם כה גדולה עד שיש לו תלונות גם על השי"ת, שכביכול שונא אותו ואינו חפץ בטובתו ורוצה להעניש אותו, כפי שאירע בחטא המרגלים. וכלשון קדשו של רבינו יונה בספר **שערי תשובה** (שער ג' אות רלא) "פעמים רבות הנרגן כפוי טובה, גם יחשבה לרעה וישיב רעה תחת טובה. ופעמים יחשוב על חסדי ה' כי הם לנקם ושלם, כענין שנאמר ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו וגו'".

ונרגנות זו כלפי השי"ת תיתכן אצל כל אחד! כי לכל אדם באשר הוא יש קשיים ונסיגות, ואף שמבין ויודע שהקב"ה הוא ששלח לו נסיונות אלו, פעמים שיש בלבו כמין תרעומת, ושואל ותוהה מדוע ולמה, והאם לא היה אפשר אחרת, ולמה דוקא אני, ובמה אני שונה מאחרים.

ובמקום להתבונן בכל הטוב אשר נמלו ה', ובכל אשר הרעיף עליו משעת יצירתו ועד עתה, בוחר הוא להקשות ולתהות על דרכי השי"ת. והגם שבדאי מאמין בן מאמין הוא, מכל מקום יתכן ובאיוזו שהיא פינה נסתרת יש בלבו תהיה ותמיהה אשר לא מצאה מנוח.

והשי"ת מקפיד אף על מחשבה קלה כזו, וכפי שנאמר אצל הקרבנות שמביא המצורע בתום ימי צרעתו (ויקרא יד, יח-יט) "וכפר עליו הכהן לפני ה', ועשה הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטומאתו", וכתב הרמב"ן "והנה אמר הכתוב באשם "וכפר", וחזר ואמר בחטאת "וכפר על המטהר מטומאתו", ואמר עוד בעולה ובמנחה "וכפר עליו הכהן וטהר", ולא ידענו מה ענין הכפרות הללו כולן. אולי האשם יכפר על מעלו אשר מעל קודם נגעו, והחטאת על חטאו אשר חטא בימי הנגע, אולי בצערו נתן תפלה לאלהים, וזה טעם "מטומאתו".

וביאר הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא ראש ישיבת חברון בספר שם **דרך** (ויקרא עמ' רמא), ש"תפלה" היא תרעומת [כמו שנאמר באיוב א, כב] "בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תפלה לאלהים", ופירש המצודות דוד ש"לא חטא להתרעם אחר ה' ולא אמר עליו דברי תפלה", והמצורע שסבלו גדול ורב, הן מחמת עצם מחלתו האיומה והן בהיותו בודד מכל חבר, לא מן הנמנע שיהרהר באותן שעות קשות אחר מידותיו של הקב"ה ותהיה בלבו תרעומת ותלונה על אלוקיו. ועל כך באה התורה בתביעה וחייבתו להביא קרבן מיוחד על תלונה זו, ולא עוד אלא שהכתוב כינה את מחשבתו זו בשם טומאה- "וכפר על המטהר מטומאתו"!

הגר"ח קניבסקי דחה את דברי האברך ואמר "החזון איש היה האדם החי ביותר!"

ד. ובמסכת נדרים (סד, ב) אמרו "ארבעה חשובים כמת: עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים". ולפי פשוטו אין מכה משותף בשורש ענינים של סוגי האנשים הללו מלבד מה שארבעתם שרויים בצער.

אך המתבונן בעומק הדברים ימצא שענינים אחד, שכן נאמר (דברים ד, ד) "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום", ומכלל הן אתה שומע לאו, שמי שאינו דבק בה' אלא נפרד ממנו חשוב כמת [וכן כתב ר' צדוק הכהן מלובלין (דברי סופרים אות ו') "ואין נקרא חי אלא הדבוק בהשי"ת כמו שנאמר "ואתם הדבקים וגו' חיים כולכם", ואין נקרא חי אלא כשהחיות דבוק בו ואינו נפרד"]. והלא גדר הדביקות הוא אהבת ה' מתוך אמונה מוחלטת בו ללא כל שמץ תרעומת ותלונה, וכפי שכתב בעל חובות המידות".

"זה לא כמו קוסוביצקי... והוא לא כמו יוסל'ה רוזנבלט..."

"ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים" (א, כז)

א. המידה שעל ידה הצליחו המרגלים להסית את כלל ישראל היא **מידת הנרגנות**, וכפי שפירש הרמב"ן, שלאחר שסיימו המרגלים לדבר עם משה באו לעת ערב לאהליהם ואמרו שם דברי נרגנות והסיתו את כל העם, וכמו שאמר משה רבינו **"ותרגנו באהליכם"**.

ומה היתה תלונתם? דבר מבהיל ובלתי נתפס- **"בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו"**. ופירש רש"י (על פי שפתי חכמים) **שטענו שכל הניסים והנפלאות והמופתים שעשה להם ה' כשהוציאם ממצרים לא נועדו אלא לרעתם!** כי הוא שונא אותנו ואינו רוצה אלא ברעתנו, להשמידנו ולהורגנו ביד האמורי.

והמלבי"ם כתב שאמרו הרבה יותר מכך, **שה' ברא את האדם רק כדי להרע לו ולצער אותו!** שכן רוב חיי האדם הם בצער ויסורין ומיעוטו בטובה ומוכח מכך שתכלית יצירתו היא כדי להרע לו.

וכיצד הגיעו לכך? כיצד מסוגל אדם לקחת את הטובות הגדולות ביותר שעושה ושעשה ה' עימו ולהפוך אותם למצגת של התעללות ורוע? **יש רק כח אחד בעולם שיכול לגרום לכך, והוא מידת הנרגנות.**

ומהי הנרגנות? נרגנות ענינה שתמיד יש לאדם טענות, ועל כל מה שעושים עבורו הינו מלא טענות כרימון. אתה עושה לו ככה, לא טוב לו, אתה עושה עבורו הפוך, וגם זה לא טוב לו. הוא אינו מעריך שום דבר ואינו מוקיר ואינו מכיר טובה, כי הכל מגיע לו... ומוצא תמיד פסול ופגם בכל דבר, ומטיל מום בכל אדם.

וממעשה המרגלים למדנו שאם האדם אינו עמל על תיקון מידת הנרגנות, חזקה היא שלבסוף יהיו לו תלונות אפילו על השי"ת, עד שידמה בעיניו שה' רק מחפש להעניש אותו ולהרע לו. והדבר מבהיל.

ב. ומספרים על נרגן אחד שהיו לו טענות על כל חזן שהיה בא לבית הכנסת ומתפלל לפני התיבה. "החזן הזה הקול שלו מידי בס..." "צריך קצת יותר סופרנו..." וכשבא חזן עם קול סופרנו היה טוען "זה לא טוב..." הוא לא כמו קוסוביצקי, וכן על שאר החזנים "זה לא כמו קווארטין, וזה לא כמו יוסל'ה רוזנבלט..." וכך כל פעם עם טענות אחרות.

ליל שבת אחד הגיע חזן אורח לעיר וניגש להתפלל קבלת שבת. אותו חזן היה ממש כליל המעלות ותפילות היתה מושלמת לכל הדעות. אך כולם המתיני למוצא פיו של מכובדנו הנרגן, וציפו שהפעם יודה סוף סוף שהחזן מושלם וראוי.

בסוף התפילה ניגשו אליו ושאלוהו "ינו, מה אתה אומר היום? איזו טענה יש לך על החזן?...". אך הנרגן השיב "אני מתפלא עליכם בכלל שאתם שואלים! איזו שאלה היא זו?! וכי לא שמתם לב שבפסוק "לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ" הוא אמר את ה"כי בא" השני לפני ה"כי בא הראשון"...

הגאון רבי משה מרדכי שולצינגר (אשרי מי שגדל בתורה עמ' פז) שסיפר מעשה זה כדי להמחיש מהי דרכו המגונה של הנרגן הוסיף ואמר "צריך לומר את האמת, נרגן הוא בן אדם חולה!!! וזה נורא ואיום. איך בן אדם מדבר לאשתו, איך האשה מדברת אליו, ואיך הוא מדבר אל הילדים. הילד הלך למכולת וכשחוזר, "זה לא קנית", "תמיד אתה טיפש כזה", או "מה יהיה הסוף איתך". ונרגנות זו היא היסוד של שחיתות המידות".

לאה בת מרים גרון ע"ה
רחל בת זכריה שרעבי ע"ה
יהודה בן שמחה דלויה הי"ד
מרים בת דוד וזרדה נחום ע"ה

שמואל בן תאגיה חברוני ז"ל
חנה בת מסעודה תורגמן ע"ה
יקותיאל בן שמואל אלבאז ז"ל
ניסים בן חנה פרץ ז"ל

משה חי בן ידידה יקותיאל ז"ל
מיכל בת מרים יהושע ע"ה
לאה בת שלום שרעבי ע"ה
עיון בן שלמה ושרה גרסי ז"ל

ר' בנימין בן שלמה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאזיה בת תאגיה ע"ה
אהרן בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלאת ז"ל

וכך לכל אדם יש משקולות שהעניק לו ה' בדמות נסיונות החיים. יש שיבחר להיות **סבל** ויבכה כל היום על הקושי והצער ויקוץ בנסיון, אך יש שיבחר להיות **מרים משקולות**, שמתוקף אמונתו בה' מבין הוא שמשקולות אלו הם לטובתו ונועדו לשם הצמיחה האישית שלו, וידע שהשי"ת אוהב אותו ורוצה לגדל ולרומם אותו ולכן שלח לו נסיונות שיחשלו אותו ויהפכו אותו לאדם חזק וטוב ורוחני יותר.

ובעת אשר יזמן נסיון לפנינו, בידינו הדבר האם להיות כסבל או כמרים משקולות... הכל תלוי בראש... הכל תלוי בגישה... האם לפתח ולחזק את כושרנו הרוחני, או לבכות ולהאנח ולדחות בידים את המתנות הגדולות שה' מעניק לנו באהבתו אותנו.

תפתח את המתנה, היא רק נראית מפחידה...

1. ואמנם אנו רגילים לקבל מתנות שעטופות בעטיפה יפה ובסרט, אך המתנות של הקב"ה לא תמיד עטופות כך, ופעמים שהעטיפה קצת מפחידה וקודרת ואף יותר מכך. ובזה יבחן האדם, כי יש מי שהעטיפה תרתיע אותו ויעדיף להתחמק ולהתכחש אליה, ולא ינסה לפתוח אותה ולהתמודד עימה כלל. אך המאמין אומר לעצמו "הרי מתנה זו נשלחה לי מאת אבי שבשמים, ובודאי שאבא רוצה רק טוב לילדיו. אלא מה שהעטיפה נראית לי קצת מפחידה, אך ודאי שמה שבפנים הוא טוב ומועיל ונועד לטובתי". והוא אוזר אומץ ומתמודד ופותח את העטיפה, ומגלה אלו אוצרות טמירים שלח לו ה' מבעד למעטפת זו, ואיזה שפע רב הרעיף עליו ברוב חסדיו ית'. **השני הרויח עולם ומלואו, והראשון בתבוסתנותו דחה במו ידיו את ישועתו והתעללותו.**

ובדיוק כך היתה נדמית ארץ ישראל בעיני המרגלים והעם. המעטפת הפחידה אותם וגרמה להם לחששות כבדים. "ארץ אוכלת יושביה היא"... "אפס כי עז העם היושב בארץ, והערים בצורות גדולות מאד"..."לא נוכל לעלות כי חזק הוא ממנו". **ובנרגנות זו הרחיקו עצמם במו ידיהם מהארץ הקדושה, וגרמו להפסד וחבלה לדורי דורות.** "אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות" (תענית כט, א). "בכיה של חנינם" פירושה **בכיה ללא סיבה מוצדקת ואמיתית**, כי גם אם העטיפה נראית בעיניכם שחורה וקודרת, מדוע שכחתם מי מעניק לכם אותה, והוא הרי בודאי רוצה רק בטובתכם. וכיון שלא התבוננו בכך ובחרו בפירות הנרגנות, התלונה התרעומת הבכי והנהי, גרמו לגלות ולבכי לדורות. **ומעשה אבות סימן לבנים.** כי מענינים למדנו ש**נרגנות מולידה גלות**, ואם כן **האמונה מולידה גאולה**. והמתחזק באמונה ובבטחון גמור בקב"ה, ומאמין שכל הבא עליו הוא לטובתו ונועד לרוממו ולגדלו, זוכה לישועת ה' בכל המצטרך לו.

הלבבות בפתיחה לשער אהבת ה', **"הדביקות בה' היא האהבה הנאמנה אליו והלב השלם בה'".** וחז"ל בהכירם את נפש האדם ידעו שאצל עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים שכיחה תרעומת ותלונה כנגד השי"ת יותר משאר בני אדם מחמת קושי מצבם וגודל נסיונם, ודבר זה גורם להם לפירוד מהשי"ת ולריחוק אשר נחשב כמיתתה, שהיא היפך הדביקות בהשי"ת שהינה עצם החיים.

ברם אם ארבעה אלו יתחזקו בבטחון בה', ויסירו מליבם כל נדנדו של תרעומת, תעניק להם דביקות זו בהשי"ת חיים ואושר. וכפי שמוספר על אברך ששאל את **מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי** כיצד יש שקוראים לבניהם על שם החזון איש והרי לא היו לו בנים ושמה יש לחוש בזה, ובפרט לאור דברי חז"ל שחשוב כמת וחי חיי צער. והרב דחה את דבריו ואמר, "אם לדברך החזון איש לא היה נחשב בחייו כחי הרי שלא שבת חיי לכל בריה... אם הוא לא היה נחשב כחי מי כן נחשב כך?... **החזון איש הרי היה האדם ה"ח" והשמח ביותר!** אלא מאי שחז"ל אמרו "חשוב כמת", אך אין הכוונה לחזון איש ולשכמתו שהיתה לו אמונה בהירה בה', והיה חי בתורתו חי ביראתו, וצדיק באמונתו **יחיה**... וצדיקים "במיתתם" קרויים **חיים**". וביסוד תשובת מרן הרב קניבסקי עומדים דבריו הנ"ל שהכל תלוי במדרגת אמונת האדם ועד כמה מתחזק הוא בבטחון בה' ומאמין שהכל לטובתו, ואם זו מדרגתו הרי שחי וקיים הוא.

ולפי זה יתכן גם מצב הפוך שלאדם יש עושר או בנים, אך הוא נרגן ויש לו תרעומת על השי"ת ושאלות ותהיות בדברים שמציקים לו, וזהו היפך הדביקות בה', ובודאי שאין הוא בבחינת "חיים כולכם היום".

במקום לבכות תרים משקולות!

ה. ולמעשה אין אדם שאין לו **נסיון והתמודדות**, כי זהו טבעו של העולם שבו נמצאים אנו שכל דרכיו ומשעוליו מלאים נסיונות. וביד האדם ניתנה הבחירה האם לבכות ולהתבכיין או להבין שהנסיון מאת ה' ולטובתו הוא. וראיתי המחשה נפלאה בענין זה, שהנה יש בני אדם שמתאמנים ומרימים משקולות, ולמרות הקושי הרב שבנשיאת המשקל מעולם לא ראינו אחד מהם שבכה על מר גורלו שנאלץ לישא משא כבד כזה, אלא אדרבה שמח הוא בכך ונהנה מכל רגע. ולעומתו יש סבל שמוביל סחורה ממוקם למקום ומרים את אותו משקל בדיוק, והוא נאנח ובוכה כל היום על כך שהעבודה קשה ושוחקת ושאלן היא משתלמת. ולכאורה מהו ההבדל ביניהם, והרי שניהם מרימים את אותו משקל! אלא שמרים המשקולות מבין שכובד המשא הוא לטובתו והדבר בונה ומפתח אותו ומחזק את כושרו הגופני ולכן הוא שמח במאמץ ובקושי, אך הסבל רואה במשקל זה עול ומטרד ומבקש להיפטר ממנו.

קח מטר לברכה במגדל אור של תורה וחסד!

ממשיכים בתנופה! בס"ד בשעה טובה החלה בניית קומת בית הכנסת שע"י מוסדות "דרכי תורה". תרומת מטר מזכה בהנצחה במבואה מפוארת להיכל בית הכנסת ובית המדרש שע"י "דרכי תורה" לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדירים פלוס.

זמני התפילות והשיעורים בבית הכנסת ובית המדרש "דרכי תורה" (רח"י ש"ש 12 רחובות)

בס"ד פעילות תורנית ענפה במוסדות "דרכי תורה"

כולל הוראה "דרכי תורה" - 9:00-17:30.
 כולל הוראה "שערי המצוינים" בראשות הרה"ג ראובן גולן - 9:00-17:30.
 כולל הוראה "שערי בינה" בראשות הרה"ג אביחי יששכר (קריית עקרון רח"י הבנים 34) - 9:15-17:00.
 כולל בוקר "תפארת אבות" לבעלי בתים - 10:00-13:15.
 כולל ערב לאברכים בראשות הרב ניר לוי - 22:00-24:00.
 שיעור דף היומי אליבא דהלכתא (בוקר) - הרב דוד צרוני 9:15-10:00 [לאחר תפילת שחרית].
 שיעור דף היומי אליבא דהלכתא (ערב) - הרב גלעד ג'רפי 18:00-19:00.
 יום ו' - לימוד הלכה עם הרה"ג אביחי יששכר - 10:00-12:00.

כולל ערב לבעלי בתים "חזון עובדיה" ע"ש מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

שיעורי תורה מפי רב הקהילה הרה"ג ראובן גולן מדי ערב ב-20:30.

עקב המצב השיעורים אינם מתקיימים בביהכ"ל אלא משודרים ב-ZOOM (לקבלת הקישור שלחו הודעה ל- 055-2537170), ובקול הלשון בטל* 6761* (לשידור החי הקש *).

- ◆ יום א' - הלכה מעניינת דיומא - הלכות תשעה באב.
- ◆ יום ב' - הלכות שבת למעשה - מלאכת בורר.
- ◆ יום ג' - "סמיכת חבר" - תוכנית ללימוד הלכה לבעלי בתים עם מראי מקומות סיכומים ומבחינים בהכוונת הראש"ל הגאון הרב שלמה משה עמאר שליט"א. (הלכות קידוש).
- ◆ יום ד' - תוכנית עולמית מבית "אורייתא" ללימוד עמוד יומי בגמרא (מס' שבת אליבא דהלכתא).
- ◆ יום ה' - אור החיים הקדוש על פרשת השבוע.

זמני שבת קדש פרשת דברים

התפילות בכפוף להנחיות משרד הבריאות

מנין פלג ערב שבת - 18:05
 מנחה ערב שבת מנין מרכזי - 19:15
 הדלקת נרות - 19:24
 שחרית מנין נץ (קרבנות) - 4:55
 שחרית מנין מרכזי (קרבנות) - 8:15
 מנחה מנין א' ("פתח אליהו") - 13:30
 שיעור הלכה - 14:15
 מנחה מנין ב' - 18:00
 דרשת "רעוא דרעוין" - 20:00
 צאת השבת - 20:14
 ערבית מוצ"ש - 20:25
 רבינו תם - 21:08
 שיעור דף היומי עם הרב גלעד ג'רפי - 21:30

ימות החול (שבוע פרשת ואתחנן)

שחרית (קרבנות) - א. 5:25. ב. 8:15.
 מנחה (קרבנות) - א. 17:15. ב. 18:25.
 ערבית (מוקדמת) - 18:55.

פרנס השבוע: ר' אברהם בן לונה הי"ו, לברכה והצלחה ופרנסה בריח ובקלות, ויזכה לראות בתורתם ובחופתם של כל יוצאי חלציו, אכי"ר.

לרפואת
הודיה בת נורית

דוד בן עזיזה איתח ז"ל
 רחמים יהודה בן ציפורה אלבו ז"ל
 שרה כרמלה בת מענתוק אלישע ע"ה